

Zaaien – maaien – oogsten vroeger. (58)

Een zwaar gebrom klonk vanuit de verte over de velden en bereikte de fietser, die in de vooravond genoot van een ontspannen tochtje. Het beetje wind bracht

de klanken van een zware machine naar zijn oren en naarmate de afstand groter werd, zwakte het geluid enigszins af. Nieuwsgierig geworden stopte de fietser en keek over het veld; een graanveld. Inmiddels had de zware machine zich gekeerd en was een volgende baan aan het maaien. Het gegrom werd sterker; om de bocht kwam de combine dichterbij. Een spoor van gedorst stro in ronde rijen achterlatend.

O ja, het is augustus en de oogsttijd is bezig. De man met de combine probeerde in opdracht van zijn baas voor het donker worden nog een groot gedeelte van het gewas te maaien, tot de ondergaande zon laat zien, dat het avond is. Wat een gemak tegenwoordig; grote machines, die het rijpe graan tegelijk maaien en dorsen. In een dag kunnen zij vele hectare oogst verwerken. Hoe anders was het in vroeger jaren.

Over die tijd van vroeger vertelde uit eigen ervaring een inwoner van Beringe in een interview. Roept herinneringen op bij menigeen, die in zijn/haar jeugd op de boerderij meegeholpen heeft bij het oogsten van koren, tarwe of andere producten.

Rond 1980 heeft deze persoon op een veldje richting Patershof graan gezaaid en geoogst op de manier, zoals vroeger op hun boerderij geschiedde.

Waarschijnlijk om aan zijn familie te laten zien, wat voor voorbereidingen, inspanningen en werk het vroeger gekost heeft. Aan de hand van de foto's, hierbij geplaatst, vertelde hij het verloop van de werkzaamheden.

“Op dat kleine stukje grond, halverwege Patershof, langs het weggetje, waar heden nog die paar berkenbomen staan, was de akker geploegd. Ik had bij het Landbouwbelang graanzaad gehaald om op een hoekje in te

zaaien. Na het eggen van het stukje grond liep ik er overheen en verspreidde met de hand de korrels. Net als vroeger moesten deze weer ondergeëgd worden. Daarna kwam de tijd van wachten, tot de plantjes begonnen te

groeien. Dit alles gebeurde in het najaar. Laat mij erbij vertellen, dat koren en tarwe in de herfst gezaaid konden worden, omdat zij de winterkou konden doorstaan. In tegenstelling met de korrels van haver en gerst, die pas in het voorjaar gezaaid konden worden. In de lente werd over de uitgekomen planten nog kunstmest gestrooid.

Hoe wist men vroeger, dat het koren rijp was? Je kon dat zien aan de halmen, die geel werd. Eveneens voelde men aan de korrels of die harder werden. Niet te hard, want het geheel moest na het maaien nog drogen. Het maaien gebeurde met handzeis en pik, zoals je op de foto kunt zien. Iets wat kromgebogen sneed je met de zeis al zwaaiend de halmen vlak boven de grond af en met de pik had je een bundel bij elkaar gehouden.

Wel ervoor zorgend, dat de zeis niet schuin in de grond kwam, want dan moest je vaker het mes gaan 'wetten'. Dat gebeurde met een wetsteen, die je heen en weer over de snijkant van de zeis liet gaan. Ook kenden we het 'haren'. Dat gebeurde voordat je ging maaien of tijdens de winter. Op een ijzeren balkje werd met een hamer op het snijvlak van de zeis getikt, zodat die mooi glad en dun werd.

Verder naar het maaien. Op deze foto zie je, dat de afgesneden halmen als een bundel met zeis en pik, ter zijde ondersteund door de voet, opzij werden gelegd. Zo ontstond er een hele rij van liggende bundels (schoven).

Bundel voor bundel bond men vast, door er een handvol halmen als een strik omheen te draaien en met een bepaalde handgreep

vast te zetten. Ikzelf heb nog meegemaakt in de jaren zestig van de twintigste eeuw, dat dit hele werk met de hand gebeurde. Het was toen een zeer nat jaar en de tractor kon het veld niet op. Boeren hadden vroeger meerdere akkers met koren of ander graan. Onze akkers lagen afwisselend in de Kievit, bij Patershof of richting 'áod kanaal'.

De vastgebonden schoven werden rechtop gezet op hoopjes verspreid over de akker. Men begon met twee schoven tegen elkaar aan en vervolgens weer twee aan de andere zijden. Zo bouwde men het op. In het midden was een lege ruimte, waar de wind vrij spel had. Het stro en de aren moesten goed gedroogd worden. Kinderen vonden die hopen op het land leuk om er verstoppertje mee

te doen. Als het geheel gedroogd was, soms zelfs na enkele dagen (afhankelijk van het weer), haalde de boer met paard en kar het koren van het veld en stapelde het op in een berm.

Een berm bestond uit ongeveer 200 schoven, maar ik heb ook wel eens een veel grotere gemaakt (misschien wel 400). De opbouw van z'n berm kwam wel precies. Men begon in het midden op de grond en de schoven werden rondom gestapeld. De halmen lagen met de aren naar het midden.

Het laatste stuk naar boven toe was een precies werkje, want dat moest schuin lopen. Het regenwater diende ervan af te lopen. De berm mocht binnenin niet nat worden.

Een tijd erna kwam het dorsen. Dat was verschillend van boer tot boer. Ik weet nog, dat bij ons gedorst werd, als we stro nodig hadden. Niet elke boer had een dorsmachine, maar ik weet uit mijn jeugd, dat 'Smits Beurke' een eigen dorskast had, evenals Soberjé uit de Kievit. Daar konden andere boeren gebruik van maken. Loondorsers waren o.a. Van der Elzen uit Grashoek en Wieke (Timmermans). Het gedorste spul ging door een wanmolen; zo werd het kaf van het koren (korrels) gescheiden. In zakken bracht mijn vader de korrels naar de Boerenbond om het te laten malen voor evt. veevoer."

Nogal een tijdrovende bezigheid, voordat de boer zijn oogst bij elkaar had. Enfin, tijden veranderen; de mechanisatie in de landbouw is heden ten dage ver gevorderd. Over dorsen in vroeger jaren valt eveneens veel te vertellen; wellicht in een van de volgende afleveringen.

(Met dank aan Dré Hanssen voor het verhaal en de foto's)
